

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

7 Abjurans hæresin præsul poterit tolerari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

QUÆSTIO VI.

Quid verò de his fieri debeat, qui ignanter à simoniaco ordinati sunt (quod sexto loco quaesitum est) supra, in capitulo videlicet Urbani a quo sic incipit (Si quis à simoniaco, &c.) requiratur. Nunc autem de illis queritur, qui non pro ordinatione pecunias offerunt, sed pro electione: vel ut decretum electionis fiat, vel ut subscriptione firmetur, vel ut electio non resistatur, aliquibus pramia largiantur: an eorum electio vitiosa sit iudicanda. Novem videtur Spiritus sancti dogmata emere, qui non pro consecratione, sed pro electione muneribus largiuntur, cum nullius spiritualis gratia aliquis faciat electio participes. Sed facti ecclesiasticorum rerum emptores simoniaco iudicantur, quia ecclesiastica officia ita adempta sunt, ut alterum sine altero aliquid non proveniat: ita quia per electionem venit ad consecrationem, perinde simoniaco habetur, qui pro electione pramia largitur, ac si pro consecratione munera dedisset.

C. I. § De iis qui pro muneribus ordinationem faciunt.

Unde Symmachus scribit Casario Episcopo, epist. 1. c. 5.

Si quis autem Episcopatum desiderat, data pecunia potentes personas minime suffragatrices adhibeat: nec ad decretum sibi faciendum clericos, vel cives ad scribendum, adhibito cuiuslibet generis timore, compellat, vel pramiis quibuslibet exhortetur.

C. II. § Simoniaco est, qui, ut eligatur, pramia largitur.

Item Gregorius dicitur c. consensibus, lib. 5. epist. 26.

Ego autem & vestra dilationi providens, & maxime animam omnipotentis Dei iudicium pertimescens, ejusdem Maximi causam subtiliter, exquiri desidero, si nullis criminibus pressis, quæ sacro ordini contradicunt, si non per simoniacam hæresim, id est, pramia quibusdam se eligentibus præbendo, ad sacerdotale pertingere officium conatur. Tunc enim liber pro vobis apud Dominum intercessor erit, si non obligatus de suis, ad locum intercessionis venerit.

C. III. § Sicut ordinario, sic electio, vel consensus venalitati debet preferri.

Item Gregorius Syagrius Episcopo Augustodunensi, & alii Episcopis, lib. 7. epist. 110.

Sicut et is, qui invitatus venit, quaesitus refugit, factus est altaribus admoventis, sic qui ultro ambit, vel importunè se ingerit, est proculdubio repellendus. Nam qui sic nititur ad altiora conscendere, quid aliud agit, nisi ut crescendo decrescat, & ascendendo exterius, interius ad profunda descendat? Itaque fratres charissimi in sacerdotibus ordinandis sinceritas viget: sit simplex & sine venalitate consensus: pura præferatur electio, ut si ad summam sacerdotii non suffragio venditorum proventus, sed Dei creatur esse iudicio.

¶ Summa in vulgari codicibus legatur, ad summum sacerdotii, vel Pontificii. Emendatus verò est hic locus ex originali, Anselmo, Polycarpo, & plerisque vetustis Gratiani exemplaribus.

Si autem pecunia promissa fuerit, vel soluta, electio vel ordinatio penitus ignoratur, nec eo modo ad electionem, vel ordinationem pervenerit, si nullatenus obesse videtur: nec ad reatum criminis pertinet, cuius conscientiam non habuit, nec ad electionis, vel ordinationis cassationem, ad quam ultra non per præviam illorum cupiditatem, pervenisse docetur.

a ead. g. 1. b Polyc. l. 2. tit. 1. Ansel. l. 6. c. 69. c al. Salom. d Ansel. l. 6. c. 70. Polyc. l. 2. tit. 3. e Ansel. l. 6. c. 79. Polyc. 2. tit. 3. f Ansel. l. 6. c. 80.

QUÆSTIO VII.

Nunc autem de septima questione tractandum est, an renuncians sua hæresi sit recipiendus in Episcopali dignitate.

C. I. § Qui redeuntes ab hæresi in suis ordinibus recipiantur.

De his ita scribit Cyprianus, lib. 2. epist. 1.

Si quis Presbyteri, aut Diaconi, qui vel in ecclesia catholica prius ordinati fuerint, & postmodum perfidi, ac rebelles contra ecclesiam steterint, vel apud hæreticos à Pseudoepiscopis, & antichristis contra Christi dispositionem profana ordinatione promoti sint, & contra altare atque divinum verbum, sacrificia foris falsa ac sacrilega offerre conati sint; eos quoque hac conditione suscipi convenit: cum revertuntur, ut communione laici, b & satis habeant, quod admittuntur ad pacem, qui hostes pacis extiterint, nec debere eos revertentes ea apud nos ordinationis & honoris arma retinere, quibus contra nos rebellaverint.

¶ Convenit In originatione non est verbum istud, sed loco ipsius, hoc hinc capiti anteceditur. Addimus planè, & adiungimus, frater charissime, consensus & auctoritate communi, ut etiam si qui Presbyteri, &c. Multa verò in hoc capite ex ipso B. Cypriano sunt emendata.

C. II. § De iis qui pro muneribus ordinationem faciunt, & qui redeuntes ab hæresi, in suis ordinibus recipiantur.

Item ex septima synodo c.

Si quis in omnem traditionem ecclesiasticam scriptam, vel non scriptam violat, anathema sit. ¶ Omnis * Episcopus 2. vel Presbyter, aut Diaconus convictus, quod pro muneribus ordinationem dederit, vel acceperit, à sacerdotio cadit. ¶ Sed dicunt fortasse quidam, quia penitentiam agimus pro peccato, & Deus indulget illud. Ita & ego dico, quia omnem penitentiam recipit Deus, & indulget per penitentiam peccata, quæ jam facta sunt. Novi enim quod David fornicatorem & homicidam per penitentiam receperit Deus, & quod dixerit de eo [Inveni virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.] Novi rursus eundem audientem f. à Deo [Non ædificabis mihi domum, quia vir sanguinum es.] Scio Manassem g per confessionem dimissam impietatem suam. Scio meretrices, h & telonarios per penitentiam receptos: nullum tamen eorum, qui ante baptismum peccavit, sacerdotibus connumeratum. Scio i quosdam, dum essent in mundo, in multa fornicatione mansisse, monachos verò factos quasi luminaria mundi resplenduisse, nullum tamen ad sacerdotium ascendisse. Quod etsi raro contingit, nulla tamen lex ecclesie fuit. Novimus peccatricem prius Mariam, & post conversionem, quamvis sancta & casta, tamen inter diaconissas non est computata. Sed quid hoc dico? Sequens sanctos Apostolos, l & venerabiles Patres m cum omni fiducia clamo. Qui per simoniam ordinatus est, sive Episcopus, sive Presbyter, sive Diaconus, alienus est à sacerdotio: neque enim venalis est gratia Spiritus Sancti. Caiphæ traditio, & adinventio Simonis, à sancto sacerdotio est aliena. ¶ Et si in fornicationem lapsus est aliquis post baptismum, in sacerdotium non recipitur. Canones n enim hoc prohibent. Si quis verò cum hoc peccato ad sacerdotium proventus est, cognitus degradetur. Item paulo

a Deus dedit par. 2. & 4. Ansel. l. 8. cap. 39. b al. laici. c Ex altione i. in 7. anathematis. d Deus dedit p. 2. lvo p. 4. cap. 198. * Ex epist. Tavasii ad Ioannem. lvo p. 5. c. 121. Ansel. l. 6. c. 87. e Ad. 13. f i. Paral. 22. & i. Paral. 28. g 2. Paral. 3. h Matth. 21. Mar. 2. Luc. 5. i Can. 30. Apost. k Ioan. 21. l Act. 5. m Can. 16. Apost. n Con. Neoruf. c. 9. 15. q. 8. ca. 1. Polyc. l. 6. tit. 12.

post. ¶ Episcopum, qui per pecuniam ordinatus est, confiteor, quia per penitentiam recipitur. Deus enim bonus est in omnibus, & aperta viscera ejus omni homini penitenti. Sed quoniam juxta Apostolum, a oportet Episcopum irreprehensibilem esse, quicumque per pecuniam, vel ordinaverit aliquem, vel ordinatus est, ab omni sacerdotio alienus sit. ¶ Tarasius Patriarcha b dixit: Quicumque per pecuniam vel ordinari, vel ordinaverunt, vel ordinati sunt Episcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi, vel quilibet de numero sacerdotali, repellantur omnino à sacerdotali honore; sicut Simon magus à Petro. Quicumque 6 per pecuniam c, dispensationem, vel curam sortiti sunt monasteriorum vel ecclesiarum, vel religiosarum domorum, gerontocomiorum, xenodochiorum, orphanotrophiorum, cum depositione expellantur à dispensatione illa & cura. Qui post baptismum cadens in fornicationem ordinatus est, si postmodum confessus fuerit, cesset à ministerio, si verò convictus ab aliquo, deponatur omnino. Similiter percussor Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, per se, vel per aliquem alium, quasi per hoc timeri volens, deponatur. *idem*. ¶ Qui per seculares potestates d ordinatus fuerit, aut ecclesiam obtinuerit, deponatur: si verò 7 religiosam domum, expellatur.

1 ¶ Si quis] Caput hoc ex magna parte collectum est ex variis locis septima synodi, sed non ex versione Anastasii bibliothecarii, qua aliqui sepe uti solet Gratianus. Initium quidem est in actione prima anathematisimo septimo.

2 ¶ Omnis Episcopus] Hinc usque ad vers. Tarasius Patriarcha sumpta sunt ex epistola Tarasii ad Joannem Presbyterum, omnia tamen interdum nonnulli verba: qua quidem epistola in versione Anastasii est post actiones, & canones septima synodi: sed in nova versione impressa in tomis conciliorum, est antea post synodum.

3 ¶ Ante baptismum] Hoc quidem loco perspicuum erratum est, quod auctori glossa negorum exhibuit. Ἐδὲν αὐτῶν ἐστὶν ἐρεωσιμὸν δοῦναι μὴ δέον, & μὴ πρὶν τοῦ βαπτισμοῦ τῷ τῷ πνεύματι. id est, neminem verò horum in sacerdotio adnumeratum, nisi si forte ante baptismum hoc admittit.

4 ¶ Esti raro] Longe plentius in nova versione. Quod si autem id semel atque iterum factum est, non tamen confestim legem in ecclesia prescribit. *Græcè est, ἐν τῷ πνεύματι ὡς ἰσχυρῶς, & ὡς ἰσχυρῶς ἐπιμαρτυροῦντες τῷ τῷ πνεύματι.*

5 ¶ Tarasius] Hac videtur sumpta ex epistola Tarasii ad Hadrianum (de qua dictum est supr. q. 1. ad c. eos qui.) aut ex quinto capite septima synodi: quibus loca refertur canon trigessimus Apostolorum.

6 ¶ Quicumque per pecuniam] Hac habentur etiam novella 123.6.24. apud Iulianum antecessorem.

7 ¶ Si verò religiosam] Hac non sunt in canone Apost.

C. III. ¶ De eodem. P A L E A.

[Item ex concilio Meldensi, c. 43.]

Avendum est, & summo opere studendum, fac per virtutem Christianissimum interdicendum & Episcopis, & regibus, & omnibus sublimioribus potestatibus, atque cunctis factoribus, & electoribus quorumcumque, atque censoribus, seu ordinatoribus in gradu ecclesiastico, ut nemo per simoniacam heresim, regiminis locum obtineat, quacumque factione, calliditate, promissione, seu commoditate, aut datione per se, aut per submissam 9 personam.

a 1. Tom 3. b In epist. Tarasii ad Hadrianum, & in 7. synod. c. 5. ex canone Apost. 30. c In ea. epist. & c. 5. ex concil. Chalced. c. 2. n. vel. 123. c. 24. apud Iulianum antecess. Concil. Neoces. c. 9. Can. 6. al. 5. Apost. d dist. 63. omni elect. Can. Apost. 29. al. 1. & in sept. synod. c. 3. e Et copiosius in schedis, de quibus 12. q. 2. precaria. Burch. l. 1. c. 21. l. 1. p. 5. cap. 75. f al. proavendum. g al. emissam.

G. IV. ¶ Qui redeunt ab hereticis recipi possunt, vel non.

Item in eadem synodo septima, actio prima.

2 ¶ Conventibus Petro Archipresbytero, & Petro Mybytero, & abbate monasterii sancti Sabæ, locum tenentibus Hadriani Papæ, & Tarasio Archiepiscopo Constantinopolis, & Ioanne, & Thoma apocrypharum Apostolicarum sedium orientalium, & ceteris Episcopis Episcopi Sicilia dixerunt. Dignum est, i ut de haresi inquiramus. ¶ Item Basilius Episcopus Ancyrae dicitur Constitutio 2 ecclesiastica habet canonicè tradita antiquo à sanctis Apostolis, & successoribus eorum, sanctis patribus nostris, & magistris, & sanctis universaliibus sex synodis, & localibus synodis orthodoxis, ut qui ab aliqua heresi revertuntur ad orthodoxam fidem, & traditionem catholicæ ecclesiæ, scripto negotio debeant heresim suam, & confiteri catholicam fidem.

¶ Item Tarasius Patriarcha dicit. Videtur vobis, ut des suas recipiant, qui ab heresi revertuntur? ¶ Basilius Monachus dixerunt: sicut receperunt uniusmodi synodi ab heresi revertentes, ita & nos recipimus. ¶ Sancta synodus dixit: placet omnibus reddere. Et iussi sunt Basilius Episcopus Ancyrae, & Theodosius Episcopus Myrorum a civitatis, & Theodosius Episcopus Amorii sedere in gradibus, & in sedibus.

¶ Item Constantinus Episcopus Cypri dixit: non oportet nos, qui Episcopi sumus, indigere doctrina aliorum esse doctores. ¶ Item Tarasius Episcopus dicit: matorum 4 doctorum mala est doctrina. Ecce de malis doctoribus sacerdotis non recipit. ¶ Item Ioannes 5 Apocrypharum orientalium sedium, dicit heresim separat omnem hominem ab Ecclesia. ¶ Item Tarasius Episcopus dicit: Ecce multi canonici libri, & synodici, & paterni lecti sunt: & ab heresi revertentes docuerunt nos recipere, si aliqua 6 alia causa non sit in eis.

¶ Item Petrus 7 Apocrypharum Papæ dicit: hinc exulatus est Macharius hereticus a sancta fide in modo, & quadraginta dierum iudicium dedit illi pater noster Benedictus Papa, & quotidie mitebat ad eum Bonifacium consiliarium suum, & instruebat eum cum monitoriis verbis ex divina scriptura, & nullatenus voluit emendari. Hoc autem faciebat, ut eum reciperet in ordine suo.

¶ Item Tarasius Episcopus dicit: quid dicitis de Anatolio? nonne etiam in quantum ipse factus est princeps? & ecce ab ipso Diocoro ordinatus est. Et nos igitur ita recipiamus eos, qui ab hereticis ordinati sunt, sicut & Anatolius receperunt.

¶ Item: Verè vox e Dei est, quoniam non modicum filii pro patribus, sed unusquisque in peccato suo meretur: addatur, quoniam ex Deo est ordinatio. ¶ Item Tarasius Patriarcha dicit: audivimus patrem multum la. Quid igitur? Oportet recipere ab hereticis ordinatos? Sancta synodus dixit: audivimus domine, & oportet nos recipere. ¶ Tarasius Patriarcha dicit: Hinc eorum, qui in sexta synodo conveniunt, à Sergio, Cyrillo, Paulo & Petro ordinati sunt, qui fuerunt graviter hereseos Monothetarum: quoniam isti constantinim d in Constantinopolitana sede sederunt, & ab istis eorum, Petro scilicet, usque ad sextam 8 synodum non fuerunt plures quam duodecim anni. Thoma vero, & Ioannes, & Constantinus ab hereticis illis Arianis Episcopi facti sunt, & tamen propter hoc non sunt reprobat.

¶ Sancta synodus dixit: hoc manifestum est. ¶ Constantinus Episcopus Cypri dicit: sufficienter sufficiens est, quod ab hereticis venientes recipiuntur sunt. Si verò quis sponte ad hereticum vadit, & accipit ordinationem, non recipitur. ¶ Item Tarasius Patriarcha

a al. Miron. b al. patriarcha. c. Ezechiel. 4. 14. d. ἀποδοσθέντα.

Similiter ex dispensatione etiam in Nicæno concilio c. 8. de Novatianis statutum est, ut ad ecclesiam redeuntes ordinentur.

C. VIII. ¶ Iterum ordinentur, qui ex Novatianis ad ecclesiam redierint.

SI qui voluerint venire ad ecclesiam catholicam & Apostolicam ex Novatianis, placuit sancto concilio, ut i ordinentur, & sic maneant in clero. Ante omnia autem hanc ab eis confessionem per scripturam exigi oportet, ut fateantur se communi consensu ecclesie catholice & Apostolice statuta observaturos.

¶ Ut ordinentur. Græci est. ὡς ἐπεὶ ἡμεῖς ἡμεῖς ἀντιπάλους ἑαυτῶν ἐσμέν. quod Dionysius veritus, ut impositionem manus accipientes sic in clero permanent. At Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus in actione prima, septima synodi, post recitationem istius canonis, istam vocem, καὶ ἐὰν ἴστω, interpretatur benedictionem, non ordinationem.

C. IX. ¶ Iuramentum à schismate redeuntem. Item Gregorius lib. 10. reg. epist. 31.

QVOTIES a cordis oculus nube erroris obductus, supernæ illustrationis lumine fit serenus, magna cautela nitendum est, ne latent auctor schismatis irruat, & ab unitatis radice eos, qui ad eam reversi fuerant, telo iterum erroris abscondat. Et ideo postquam ego i ille civitatis illius Episcopus, comperto divisionis laqueo, quo tenebar, diutina mecum cogitatione, pettractans, prona & spontanea voluntate ad unitatem sedis Apostolice, divina gratia duce, reversus sum, & ne non pura mente, sed simulata reverfus existimer, spondeo sub ordinis mei, cusu, & anathematis obligatione, atque promitto tibi, & per te sancto Petro Apostolorum principi, atque eius vicario beatissimo Gregorio, vel successoribus ipsius, me nunquam quorūlibet suasionibus, vel quocunque alio modo, schisma, de quo redemptoris nostri misericordia liberante ereptus sum, reversurum; sed semper me in unitate sanctæ ecclesie catholice, & communionis Romani Pontificis permanurum. Unde iurans dico per Deum omnipotentem, & hæc sancta quatuor Evangelia, quæ in manibus meis teneo, & salutem a dominorum nostrorum Republicam gubernantium, me in unitate, sicut dixi, ecclesie catholice, & communionis Romani Pontificis semper & sine dubio permanere. Quod si (quod absit) aliqua excusatione, vel argumento ab hac me unitate diviserō, perjuri reatum incurrens, æterna poenæ obligatus inveniar, & cum auctore schismatis habeam in futuro seculo portionem. Hanc autem professionis, promissionisque meæ chartulam: notario illi cum consensu Presbyterorum, & Diaconorum, atque clericorum, qui me in hac unitate obligantes, in superscriptis omnibus prona simul voluntate secuti, atque propriis manibus subscribuntur sunt, scribendam distavi, & propria manu subscribens tibi tradidi. Acta in loco illo, die illo, & consiliis superscriptis. Subscriptio Episcopi illius. Ego ille, Episcopus civitatis illius, huic confessioni promissionique meæ, præfatio de conferendis superscriptis omnibus sacramento, subscripsi.

¶ Ego ille] Reposta est antiqua nota; illæ, ex codicibus epistolarum B. Gregorii impressis, ac manuscriptis, quæ quidem nota in hoc capite multoties repetitur. Pro ea in vulgatis Gratiani exemplaribus erat N. Aliqua verò alia, quæ parum ab originali discrepabat, nihil causa visum est, cur mutarentur.

Ceterum ex canonum vigore contra scribit Felix Papa tertius omnibus Episcopis, epist. 1. c. 5.

a Anselm. lib. 6. c. 161. Polyc. lib. 7. tit. 6. b al. saltem gentium, atque illustrium dominorum,] al. gentium, illustrium,] Anselm.

C. X. ¶ Qui extra ecclesiam baptizati fuerint, vel rebaptizati, ad ecclesiasticam militiam non admittantur.

QVI a in qualibet ætate alibi, quam in ecclesia catholica aut baptizati: aut rebaptizati sunt, ad ecclesiasticam militiam profus non b permittantur accedere. Quibus satis esse debet; quod in catholicorum numero sunt recepti. Quoniam de suo ordine, & communionis videbitur ferre iudicium, quisquis hoc iuraverit institutum, vel qui non removerit eum: quem ex e ejus cœtu ad ministerium clericale obrepisse cognoverit.

Pro persona: sicut beatus Gregorius scribens Ianuario Episcopo, lib. 7. indist. 2. epist. 1. ait.

C. XI. ¶ Rigor canonum pro persona aliquando relaxatur.

ANTA d nequitia ad aures meas de tua senectute pervenit, ut eam nisi adhuc humanitus penitus, fixa jam maledictione feriremus: & infra. ¶ B quidem poenæ sententia in te fuerat iaculanda: sed quæ simplicitatem tuam cum senectute novimus, interea remissum.

Pietatis intuitu: sicut de illiteratis, e & corpore vitium Colasius ait Episcopi per Lucianum, epist. 1. c. 18.

C. XII. ¶ Canonum de cetera pietatis intuitu nunquam relaxantur.

SI qui vel temeritate propria, vel incuria præsumptum tales ante suscepti sunt; in his, in quibus constituti sunt, locis eatenus perseverent, ut nihil unquam promotionis accipiant, satisque habeant hoc ipsum pro nimia miseratione concessum.

Necessitatis intuitu: sicut Hilarius Papa, qui cum de quadam Episcopo præter notitiam atque consensum metropolitani oratione loqueretur, ne in utroque grave scandalum fieret, ad epistola sua ad Ascarnum, & universos Episcopos Terrarum provinciarum.

C. XIII. Necessitatis causa quædam in ecclesia tolerantur.

QVONIAM quidquid ab alterutra parte est indicium, omni videmus perveritate confusum, utroporum necessitate perspecta, hac ratione decernimus ad veniam pertinere quod gestum est, ut nullus i deinceps præter notitiam atque consensum metropolitani ordinetur & antistes.

¶ Nullus] Hoc loco verba: Hilarii summam referuntur.

C. XIV. ¶ De eodem. Item Innocentius Episcopus Macedonio, epist. 32. c. 6.

QVOTIES a populis, aut à turba peccatur, quia in omnes propter multitudinem non potest indicari, multum soler transire. Piora ergo dimittenda dico Dei iudicio, & de reliquo maxima sollicitudine præcavendum.

C. XV. ¶ Ex dispensatione quædam tolerantur, quæ canonum rigor condemnat.

Item ex epistola Cyrilli missæ Maximo Diacono Antiocheno.

DIIDI b à diligendo mihi Paulo Monacho, quæ recular pietas tua usque hodie communionem reverendissimi Episcopi Ioannis amplecti, pro eo, quod quidam in Antiochena ecclesia male adhuc cum Nestorio vel sentiant, vel jam senserint quidem, sed fœditan respuerint. Probet igitur tua modestia, utrum aliquando hi, qui dicuntur colligi, nude, ac irreverentes

a Ansel. l. 7. c. 17. Burch. l. 4. c. 292. Ivo p. 1. c. 297. b ut nunquam] orig. c. ex eis ad. mims.] orig. d. Supra dist. 16. tanta. Burch. l. 1. c. 197. Ivo p. 2. cap. 78. & p. 5. c. 311. c. Supra dist. 36. illiteratos. f. Ante c. 1. g. consecratis.] orig. h. In prima actione septima synodi. Ivo in prologo. Pœnam. ut prologo. c. 13.

tionem concedi, fas erit amplius impune committi: ne 2, quod ad tempus pia lenitate concessimus, iusta post hac ultione plectamus.

1 ¶ Exigunt causa] In ipsa epistola Leonis haec antecedunt. Cum ergo inter vos tantum valuerint aut studia populorum aut ambus superborum, ut non solum laicos, sed etiam secundarum (sic enim recte legitur in epistola cum aliis beati Leonis operibus Colonia impressa, non Sculacium, ut in raris concelliorum) uxorum viros, aut viduarum maritos, ad officium cognoscamus pastorale proveltos, nonne apitissima exigunt cause, ut ecclesiae, in quibus ista commissa, iudicio severiore purgentur, & non solum in tales profules, &c. Est vero caput hoc multiloci in summam redactum, omnia narratione delictorum illorum, quibus minimè sanctissimus ille Pontifex ignoscit.

2 ¶ Ne, quod ad tempus] Hac, qua reperitur §. c. Donatum sumpta sunt ex secundo capite eadem epistola.

C. XIX. ¶ Donatista & Novatiani, quamvis reprobè, sicut ordinati, tamen ex necessitate tolerantur.

Idem ibidem initio, c. 3.

Maximum quoque ex laico, licet reprehensibiliter, ordinatum, tamen si Donatista iam non est, & à spiritu schismatici pravitatis alienus, ab episcopali, quam quoquo modo adeptus est, non repellamus dignitate: ita ut & ipse libello ad nos directo a catholicum se esse manifestet.

C. XX. ¶ De eodem. Idem in eadem epist. c. 3.

Donatum autem Salicinensem b ex Novatiano cum sua (ut comperimus) plebe conversum, ita Dominico volumus gregi praesidere, ut libellum fidei suae ad nos meminerit dirigendum: quo & Novatiani dogmatis damnet errorem, & plenissime confiteatur catholicam veritatem. Quae enim nunc certarum remissimus consideratione causarum, antiquis deinceps custodienda sunt regulis, ne, quod ad tempus pia lenitate concessimus, iusta posthac ultione plectamus.

C. XXI. ¶ Reduentes ab haereticis, post publicam professionem in suis ordinibus recipi possunt.

Item Ianuario d Episcopo Aquilegensis, epist. 3.

Saluberrimum est enim, & spiritualis medicinae utilitate plenissimum est, ut siue Presbyteri, siue Diaconi, aut cuiuslibet ordinis clerici, qui se correctos videri volunt, atque ad catholicam fidem, quam iam pridem amiserant, rursus reverti ambiunt, prius errores suos, & ipsos auctores errorum damnari à se sine ambiguitate fateantur: ut sensibus pravus etiam peremptis nulla sperandi superstit occasio, ne ullum membrum tallum possit societate violari: cum per omnia illis professio propria coeperit obviare. Circa quos etiam illam canonum constitutionem praecipimus custodiri, ut in magno habeant beneficio, si adempta sibi omni spe promotionis, in quo inveniantur ordine, stabilitate perpetua maneani: si tamen iterata tinctione non fuerint maculati.

C. XXII. ¶ Ab haereticis redeuntes, haereticum & ejus aulum publice desistantur.

Item ex concilio Martini Papae, c. 36.

Si quis Episcopus, siue alicujus Episcopi Presbyter, aut Diaconus in alicujus haereticis opinionem offenderit, & ob hanc causam fuerit excommunicatus, nullus Episcopus eum in communionem recipiat, nisi prius in communi concilio, postrecto fidei suae libello, satisfaciat omnibus, & ita liberam suam teneat purgationem. Hoc idem & de fidelibus laicis sit decretum, si in aliqua haereticis opinione fuerint nominati.

5 pars. Ecce quibus de causis quadam in ecclesia tolerantur.

a al. edens. b al. Semmacensem. c ibid. c. 2. d al. Julia. v. e Idem epist. 3. ad Septimum. An. l. 12. c. 39. lvo p. 6. c. 21. i. g. omnis cuiuslibet. f In capitulis Martini Draca.

tur, quo eadem cessantibus pia severitate vindicantur. Quae autem rem toleranda sint, quando rescanda, Gelasius Papa designat dicens Episcopus per Lucaniam, epist. 1. c. 11.

C. XXIII. ¶ Quando in ecclesia aliqua sine tolerantia.

Est illa nonnunquam sinenda sunt, quae, si ceterum tamen sunt magnoere praevacanda, quae recipi, nisi manifesta decoloratione non possunt. Ac si ea ipsa, quae nullo detrimento aliquoties indulgentia creduntur, rerum temporumque cogit intuitus, vel accelerata pervisionis respectus excusant, quanto magis illa nullatenus mutilanda sunt, quae nec ulla necessitas, nec ecclesiastica prolixus extorquet utilitas?

Aliquando enim pro necessitate, nec utilitate ecclesia mutatur & laxantur praeccepta canonica.

6 pars. Brevis ostendimus, qui revertentes ab haereticis, in ordinibus valeant recipi, vel qui non. Nunc autem quatuor de illis qui ab haereticis ordinati sunt, si ad unitatem catholicae matris revertentur, utrum in eodem ordine iterum valeant ordinari, mel enim consecratus (ut ait B. Gregorius) a iterum consecrari debet. ¶ Item sacramenta qua ab haereticis in forma catholica ministrantur (sicut Augustinus testatur) reiterari non debent, nisi homini sed sacramento videatur injuria fieri. ¶ Sed illud Gregorius de his intelligitur, qui consecrationem sacerdotum, vel episcopalem acceperunt: qui aut per manus impositionem, vel ecclesiam redeunt, effectum sua tinctionis accipiunt, et in administratione perpetuo cessare jubentur. Similiter etiam de eadem mystica tinctione, & de facramento baptismi intelligitur. ¶ Sunt autem in ecclesia alii ordines, qui sine sacramento, sola Episcopi benedictione, cum quadam vestimento vel indumentorum distributione praestantur, ut sunt lectors, & ceteri infra eos constituti. Hi quamvis ab haereticis ordinantur, non ad ecclesiam redeuntes in eodem ordine (si alias digni fuerint) ecclesia ordinantur: nec sunt tunc reiteratio moneri, cum ab haereticis nihil doceatur eis fuisse collatum.

C. XXIV. ¶ Reduentes ab haereticis sine ordinandi.

Unde Urbanus II. scribit Petro Pistoriensis Episcopo, & abbatibus abbati vallis umbrosa.

Dalbertum d à Nezelone 1, licet simoniaco, & simoniaco ejusdem confessione reperimus in Diakonum ordinatum: & B. Innocentii Papae sententia confirmatum, quod Nezelon (quem Nezelon qui ab haereticis ordinatum) quia nihil habuit, nihil dare potuit, cui tunc non imposuit. Nos igitur tanti Pontificis auctoritate tincti, & Damasi e Papa testimonio roborati, qui ait Reiterari oportet, quod male actum est; Dalbertum ab haereticis corpore & spiritu digestum, atque unquam ecclesiae pro viribus infundantem, ex integro (ecclesiae necessitate ingruente) Diaconum constitutum. Quod tunc iterationem existimari censemus, sed tantum iterum Diaconi dationem: quoniam, ut praediximus, qui nihil habuit, nihil dare potuit.

1 ¶ Nezelone] Marius Scarus in vita Gregorii VIII. mentionem facit Archiepiscopi Magdeburg. hoc nomine appellari.

C. XXV. ¶ De eodem.

Item Damasus Papa, epist. 4. de Corpore Episcopi.

Per illicitam f. manus impositionem vulnerata caput illi, qui videbantur aliquid accepisse, habebant: & ubi vulnus infixum est, necesse est medicamentum adhibere, quae infixa sanetur macula: id est, referre necesse est, quod legitimum actum, aut collatum minime probatur. Nam quomodo honorem possis retinere, qui ab illo accepit qui potestatem dare legitime non habuit, invenire non possunt.

a supra dist. 68. c. 1. b supra. ca. 9. i. quod quidem. c al. ordinationis. d Pann. d. 3. c. 1. e supra. r. q. 1. c. 1. f sequent. per illicitam. g p. q. 1. per illicitam. h Probatur

1. Probatur] In originali hac adduntur, si perfectum esse debeat.

C. XXVI. g. In lib. 9. Cod. tit. a ad legem Juliam reprobatarum Imp. Theodosius ac Valentianus A. A. Florentina.

7. Ancimus ejusmodi viros ad provincias regendas accedere, qui ad honoris insigniam non ambitione, vel pretio, sed probate virtute, & amplitudinis tuæ, b. solent testimonio promoveri: ita sane, ut quibus hi honores per sedistur, vel per nostram fuerint electionem commissi, jurati inter gesta deponant, se pro administrationibus sortendis neque dedisse quidquam, neque daturos unquam postmodum fore, sive per se, sive per interpositam personam in fraudem legis, sacramentique, aut donationis, venditionis vitulo, aut alio velamento ejusque contractus: & ob hoc (exceptis salariis) nihil penitus tam in administratione positos, quam post depositum officium pro aliquo præfite beneficio tempore administrationis, quam gratuito meruerint, accepturos. Et licet neminem divini timoris, contemnendo jururandum, arbitremur immemorem, ut saluti propriae ullum commo- dum anteponat, tamen ut ad salutis timorem etiam necessitas periculi subjungatur, si quis ausus fuerit præbita sacramenta negligere, non modo adversus accipientem, sed etiam adversus tantem, accusandi cunctis tanquam publico crimine, concedimus facultatem, quadrupli poena eo, qui convictus fuerit, modis omnibus sciendo.

C. XXVII. g. De eodem. Item Paschalis Papa.

Pateat simoniacos, veluti primos & præcipuos hæreticos, ab omnibus fidelibus respiciendos, & si commo- niti non resipuerint, ab exieris potestatibus opprimendos. Omnia enim crimina ad comparationem simoniacæ hæ- reticæ quali pro nihilo reputantur.

g. In tribus vetustis exemplaribus post caput sancimus, omis- sa inscriptione Paschalis, & capite isto, Patet sequuntur continenter subiecta Gratiani verba, His breviter, &c.

Hæretici præmissi ad ea veniantur, que ecclesia severitate discipline parata est ulcisci, ostendentes, quibus occulantibus, vel resistantibus quilibet sint commoventi, quo iudice quisq. debeat condemnari, vel absolvi, si causa veritate sit, quo remedio possit sublevari si accusatores descierint, an verus sit cogendus ad purgationem. Et ut factus pateat quod dictum sumus, exemplum ponamus sub oculis, in quo auctoritates hinc inde contravenientes distinguantur, & quæ sanctorum Patrum sanctæ auctoritas, liquido continetur.

CAUSA II.

Vidam Episcopus de lapsu carnis a laico impetratur. Duo monachi, unus sabitanus, & duo levita ad- versus ipsam testimonium ferunt. A metropolitano suo sentit se perjurari. In ipsa ventratione causa res ex testibus descierunt, sive promissione decipi- ti, sive canonica examinatione reprobari. Expoliatur tamen Episcopus, quia crimen que notorium erat.

- 1. Hic primam queritur, an in manifestis iudicarius ordo sit requirendus.
- 2. Secundo, an expoliatus ab aliquo sit iudicandus.
- 3. Tertio, qua poena sint feriendi, qui in accusatione, vel testifica- tione descierint.
- 4. Quarto, an diversum testimonio sit condegnandus.
- 5. Quinto, si descipientibus accusatoribus sit cogendus ad purgationem.
- 6. Sexto, si remedium sit dandum ei, qui causa dilationis vocem appellationis exhibitur.
- 7. Septimo, si laici, monachi, vel quilibet inferiorum ordinum in accusatione majorum sint audendi.
- 8. Octavo, quomodo debeat fieri accusatio, an in scriptis, an sine scriptis.

a. Ut. 27. l. 6. b. al. sua. c. al. illi.

QUESTIO I.

Q. Vad autem nullus sine iudicario ordine damnari valeat, auctoritatibus multis probatur.

C. I. g. Damarianus valet, nisi aut convictus, aut sponte confessus.

De eo natæ, ait August. hom. 50. de utilitate penitentiae. Nos a in quenquam sententiam ferre non possumus, nisi aut convictum, aut sponte confessum.

C. II. g. De eodem.

Item Constantinus Imperator. Iudex * criminosum discutiens, non ante sententiam proferat capitalem, quam aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes testes convincatur.

g. Habetur caput hoc Cod. Theodost. l. 9. tit. 40. in legis prima interpretatione, item, in capitulis Hadriani, c. 57. & C. 3. c. 156.

Hoc a idem testatur Augustinus, & eisdem verbis.

1. Hoc] Absent ista ab uno ex pervestiti exemplaribus. C. III. g. De eodem.

Item Gregorius lib. 3. epist. 30.

Sicut b. sine iudicio quenquam nolumus condemnari, ita que iuste i. diffinita fuerint, nulla patimur excusatione differri.

1. Iuste] Absent vox ista ab originali. In uno autem manuscripto Gratiani est, iusta sunt diffinita sententia.

C. IV. g. De eodem.

Item Eleutherius Episcopus ad Episcopos Gallie. Nihil e [contra d. quemlibet accusatum] absque legitimo, & idoneo accusatore fiat. Nam & Dominus noster Iesus Christus Iudam suum esse sciebat; sed quia non est accusatus, ideo non est eiecus.

C. V. g. De eodem.

Item Felix Papa I. ad Patrem Episcopum.

Primates e accusatum discutiens Episcopum, non ante sententiam proferat damnationis, quam Apostolica i. freta auctoritate, aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes, & canonicè s. examinatos regulariter testes convincatur. Alter irritam esse censemus, & injustam Episcoporum damnationem, & idcirco a synodo retractandam, ita ut oppressis ab omnibus in cunctis sub- veniatur causis.

1. Apostolica freta auctoritate] Hac addita sunt ex- pistola Felici & Zepherini. Nam damnari Episcopi sine consensu & auctoritate Romani Pontificis nec tunc poterant, nec nunc possunt. 39. c. d. discutere, & alibi.

C. VI. g. Multi per tolerantiam sustinendi sunt, quamvis sen- tentia divina iudicii sint condemnati.

Idem decrevit Zepherinus Papa. * Item August. 1.

Vnus ex vobis me traditurus est. Bene dixit, g. ex vobis, & non ex nobis. Ex vobis enim est, a quibus per iudicariam potestatem confessus, aut convictus, ex- clusus non est. A me verò, qui nullis indigeo argumen- tis, & omnia certissime novi, separatus & divisus est. Ta- le enim est, ac si diceret, est ego cum per occulti iudicii sententiam damnatum habeo, vos tamen adhuc illum, per tolerantiam sustinetis.

1. Augustinus] Sic in multis vetustis exemplaribus: quan- vis verba huius capitis apud S. August. non sunt inventa.

C. VII. g. Nullum servetur iudicium, nisi ratio- naliter habitum.

Item Gregorius Ianni defensoris eanti in Hispaniam, lib. 11. epist. 30.

In primis b. requirendum est de persona Presbyteri dilectissimi i. fratris & Coepiscopi nostri Ianuarii,

a. sup. ea. multi. * In capitulis per Hadrianum collectis. c. 37. Cap. 3. c. 156. Burel. 136. c. 6. Pamm. l. 4. c. 111. b. Anst. 3. c. 30. c. Anst. 13. c. 54. Poly. l. 3. tit. 1. Pamm. l. 4. c. 115. d. absent ista ab origen. e. El Zepherinus epist. 1. ad Episcopos Sicilia usq. ad vers. aliter. Anst. 3. c. 68. Burel. l. 1. c. 137. Ivo p. 1. c. 1245. & 247. Pamm. l. 4. c. 12. 17. q. 3. irritam. f. absent ab epist. Zepherini. * Zepherinus loca pro- xime indicato. g. Matth. 26. h. Anst. l. 6. 99. i. forte le- gendum, & dilectissimi.